

A lap szellemi részét illető közlemények a lap szerkesztőségéhez intézendők.

Előfizetési árak:

Egész évre . . . 10— K.
Félévre . . . 5— K.
Negyedévre . . . 2-50 K.
Egyes szám ára 20 fill.

GYERGYÓ

A szerkesztésért felelős: Sándory Mihály. Főmunkatárs: Dr. Novák Albert. — Megjelenik vasárnap reggel.

HIRDETMEÉNYEK DIJA:
1 hasábos garmond sorért,
vagy annak helyéért 30 fill.

Nyilttér
soronként 50 fillér.

Hirdetéseket a kiadóhivata
vesz fel.

Visszapillantás.

Tizenhat hónap telt el, mióta ránk szakadt az oláh invázió, mérhetetlen nyomort, leirhatatlan szenvedést hozva a betörés által érintett lakosságra, szervezetlensége és határszéli fekvése miatt különösen a székelysége.

Tizenhat hónap gondtalan kényelemben eltölte is hosszú idő; mennyivel hosszabb, mennyivel nehezebben lerobotolható, örökkévalóságnak tetsző annak a mindenéből kifosztott, máról holnapra tengődő, hol reménységgel telt, hol kétségűl marcangolt népnek, mely a nyomortól való megváltását méltán várja nyomorának közvetett okozójától, az államtól.

A tizenhat hónap oly hosszú idő, hogy a menekülés lelki szenvedései kezdenek az azokat átélő szerencsétlenek emlékeiben elhalványodni és talán csak egy-egy fájó érzésben nyilvánulnának meg néhanapján, ha a sanyaru nincsetlenség lépten-nyomon nem emlékeztetne az elvesztettek.

Az idő irgalmas volt velünk nyomorult menekülőkkel szemben; behegesztett sok fájó emléket és talán ha az időn múlva egyedül, ma már csak mint egy rossz álom kísértene a kiállott nyomor és szenvedések emléke.

És mit tett e hosszú idő alatt az államiság, annak kormánya, hogy nyomorultta vált polgárai a szenvedett károkat kilábolhassák? Hivatásának magaslatán állott-e a betörés okozta sebek gyógyításánál? Az évforduló küszöbén önként adódik e kérdés felvetése.

A felelet rövid, de szomorú: határozottan nem.

A betörést követő hónapban, 1916. szeptemberében a mai belügyminiszter, Ugron Gábor akkor ellenzéki képviselő nagyszabású beszédben ecsetelte a menekülők nyomorát és a betörés által okozott károk teljes állami megtérítését követelte. Tisza István gróf miniszterelnök teljes őszinteséggel kijelentette, hogy az állam fog kártérítést adni, ha lesz miből.

Akkor az oláh betörés által egész Erdély veszélyeztetettnek látszott.

Az akkori kormány igyekezett tehetsége szerint enyhíteni a menekülők nyomorán és mikor erre a lehetőség adva volt a menekülőknek elrombolt tűzhelyeikhez való visszatérése által, elrendelte a hadikárok haladéktalan összeírását.

A hadikárok összeírásának kezdetén váltotta fel a munkapárti kormányt a magát nemzeti demokratikusnak nevező mai koalíciós kormány.

A hadikárok összeírása zavartalanul folyt tovább. A károsultakban a kártérítés reménye már bizonyossággá vált, hiszen a kártérítés kérdésében legilletékesebb miniszterium, a belügyi élére épen az a politikus került, aki ellenzéki korában elsőnek követelte a hadikárok teljes megtérítését.

Ugron Gábor belügyminiszter gondoskodott róla, hogy mi nyomorult kifosztottak ne áltassuk magunkat hiu reményekkel. A nagy port vert híres kaszinói kiruccanás után — kedélycsillapítónak — meginterjuoltatta magát a „Pesti Napló“ munkatársával és ezen,

vezető állásban levő politikustól szokatlan uton adott terjedelmes programot a belügyminiszterium munkájáról. A programnak a betörés által sújtott lakosságot érdeklő része szószerint a következő:

Rendes életviszonyaik helyreállítása céljából segélyben részesülnek mindazok a meneküléskből visszatért honfitársaink, akik életszükségleteik biztosításáról egyelőre támogatás nélkül gondoskodni nem tudnak. Ennek a segélyező akciónak a keretében a gazdasági élet helyreállítása szempontjából igen nagy súlyt helyezek arra, hogy úgy az iparosok és kereskedők, mint a mezőgazdák az üzemük, illetve gazdaságuk folytatásához mulhatatlanul szükséges támogatásban részesüljenek. A támogatás módja: az egyéni viszonyokhoz képest olcsó kamatlábbal, vagy kamatmentesen nyújtott kölcsön, természetben rendelkezésre bocsátott anyagok, vagy szükségleti cikkek és ahol szükséges, esetleg készpénzsegély is.

Lám, amit az ellenzéki politikus Ugron Gábor követelt, azt ugyanaz az Ugron Gábor a belügyi tárca birtoklásában kereken megtagadta és csak azokat kívánta segélyben részesíteni, akik életszükségleteik biztosításáról egyelőre támogatás nélkül gondoskodni nem tudnak.

E kijelentés óta is eltelt három hónap; elég idő arra, hogy a „segélyezések“ a legköriütekintőbb figyelemmel teljesíthetessenek, — ha ugyan ez a segélyezési szándék is komoly törekvés lett volna. Sajnos, az eredmények igazolják, hogy ez a „segélyezés“ egy fiókba tartozik az ellenzéki, teljes kártérítést követelő beszéddel. Nem is lehet másként, hiszen mindkettő egyazon fiókból került.

De folytassuk tovább időrendben.

Valószínűleg a főispáni állásokhoz születésüknel fogva kvalifikációval bíró férfiak kiválogatásának nehéz teendői egyidőre háttérbe szorították a belügyminiszter tevékenységében a nyomorult károsultak baját. E valóban nehéz munka bevégezése után újból sorra került a segélyezés kérdése.

A betörés által szenvedett vármegek új főispánjai felsőbb utasításra a legszelesebb körben kihirdették, hogy a segélyre igényt tartók adják be ez iránti kéréseiket az elsőfoku hatóságokhoz.

Rövid idő múlva, talán mert tulságosan sok kérvény lett beadva, talán egyéb okokból a kérvényezési rendszer, ismét felsőbb helyen adott utasításra, változást szenvedett. Mindenkinek tudtára adatott, hogy kérvényezni nem kell, hadikársegélyező bizottságok fognak kiszállani, melyek a szenvedett hadikárookra segélyeket fognak megállapítani.

Ez közvetlen, rövid eljárás; ennek lesz eredménye is.

Dehogy! Már maga a mód, ahogy ez a segélyezési eljárás tervezve van, kizárja a gyors segítség lehetőségét. A kársegélyező bizottság első fokban megállapítja a nyújtandó segély összegét, a főispán mint másodfoku kársegélyező „véleményez“, a kormánybiztos harmadfokon felül véleményez, míg mint legfelső fórum a belügyminiszter „megállapít“.

Jó esetben újabb hónapok telnek el, míg a sok retortán át megállapított

segélyből megfogható, tényleges segítség lesz, amikor is a kárt szenvedett az összes cikkek árainak rohamos emelkedése mellett, megveheti a kapandó segélyösszegeből vett fejszékének nyelét. De az sincs kizárva, hogy a folyamatban levő segélyezési eljárást ismét egy újabb balkezes intézkedés fogja felváltani az eddigi példák nyomán.

Ezek történetek nagyjában tizenhat hónap alatt a betörés okozta károk megtérítése körül. Szomorú kép, de még szomorubbann fest, mikor látjuk, hogy a kormány tud serény is lenni, ha hatalmi törekvéseinek kielégítéséről vagy osztrák érdek teljesítéséről van szó.

Főt. P. Sántha Angelus emlékének.

— Irtá: Gál Sándor nyug. tanító, Makó város róm. kath. kántora. —

Büszkesége voltál Szent Ferenc rendjének.
Elhangzott sirodnál immár a gyászének.
Igaz, nemes szived ott nyugszik a sirba,
Nem éri többé az irigységnek nyila.

De munkásságodnak él örök emléke,
S buzgó imáidnak mennyben vár a bére.
Aranszavú ajkad a halál bezárta,
De tanításod él; szivekbe plántálva.

Nagy volt a te lelked! nemes volt a szived!
Tested meggyengült, de erős volt a hited.
A ki ingadozott hitbe, tudományba,
Oktatója voltál, ragyogó fáklyája.

Mit a te szózatod a hitmezőn vetett;
Az csak igazságot, üdvöt teremhetett.
Hogy ki voltál Te, a Szerzet-Tartományba?
Feleljen főlshentelt tanítványid száma.

Hogy ki voltál Te, a tanítóknak — nekünk?
Szivretett kezekkel mi így felelhetünk:
„Pap! ki a tanítót barátodnak nézted;
Utbaigazító! ha tanácsot kértek.

Oktató pályatárs! feddő is — ha úgy kell:
Mindig fűszerezve igaz szeretettel.
Ugy hívtunk „Nagybarát“ nem csak tested miatt,
Hanem büszkeségből, mit a szeretet ad.“

Pályád bevégezted, évek szerint korán,
De rég aggastyán vagy, munkásságod jussán.
Én távolban kaptam a gyászjelentésed,
De könnyel s imával adós vagyok néked.

Mig az Isten éltet, emléked velem él;
Hálás kegyelettel szép időkről beszél.
Nyugodjál békében, igaz sziv! nagy lélek!
Imádkozom érted; imádkozzál értünk!

1908—1918.

Az új esztendő nevezetes évforduló városunk történetében.

Gyergyószentmiklós nagyközség, mint rendezett tanácsú város működését ezeltől tiz évvel — 1908. január 1-én kezdette meg.

A tisztviselői kar, élén Orel Dezső polgármesterrel, jórészt a régi létszámmal érte meg a tiz éves évfordulót. Időközben 1912. évi LVIII. t.-c. határozmányainak végrehajtásával új erőkkel, új tehetségekkel gyarapodott városunk tisztviselői kara.

A tisztviselői kart ez elmúlt tiz esztendőben három izben érte érzékeny veszteség. 1913. november 26-án Puskás Adolf, a városunk nagy talentumu. érdemes főjegyzője, 1915. év tavaszán rokonszenves községi bírása, Madaras Sándor és 1916. november 29-én tehetséges

állatorvosa, Balázs Béla költözött el az élők sorából.

Visszatekintve az elmúlt tíz esztendő eseményeire azt tapasztaljuk, hogy a város a kitelhető módon igyekezett a hozzáfűzött követelményeknek megfelelni.

A város céltudatos fejlesztésének alapját képező felmérési és lejtmezési munkák befejezést nyertek. Az országban majdan fel-tűnést keltő vízvezeték és csatornázás tervei elkészültek és csak az időközben kitört háboru akadályozta meg a kivittet.

Ezzel egyidejűleg a városfejlesztés részben már előkészített, részben előkészítés alatt levő további tervei is egyelőre halasztást szenvedtek.

Az utcák, járdák kiépítése, rendezése, közfürdő és modern köztávhíd létesítése a vízvezeték és csatornázás megvalósítása utáni időkre maradt fenn.

A második tíz év küszöbén a határszéli közigazgatásuak tervbe vett rendezésével egy szebb jövő reménye dereng városunk fölött.

Határszéli exponált helyzetünkben joggal elvárjuk, hogy a béke, áldásait hatványozottabb mértékben fogjuk élvezhetni és így városunk a következő tíz éves jubileumot mint egy gazdaságilag, kereskedelmileg és iparilag fejlett, gazdag Gyergyónak központja fogja megélni. Adja a jó Isten, hogy úgy legyen!

A háboru.

A béketárgyalások a mult héten jelentékeny haladást nyertek. A bresztlitovszki konferencián a békekövetek a legfontosabb kérdésekre nézve megegyezésre jutottak s a végleges békének immár nincs akadály. A megegyezésnek főbb pontjai: a háboruban elfoglalt területeket vissza kell adni előbbi gazdájuknak, a népek politikai önállóságát megsemmisíteni nem szabad, egyes nemzetiségi csoportokat (finnek, ukránok, lengyelek) önálló állammá kell tenni, hadisarc nincs, Németországtól gyarmatokat elvenni nem lehet.

Ezeken alapul majd az oroszokkal megkötött béke, s elég méltányos alap volna ez az általános békére is, de hogy az rövid időn belül megszülessék, annak kevés a valószínűsége. A francia kamara csak a napokban semmisítette meg Caillaux mentelmi jogát, pedig e politikus egyáltalában nem akarta Franciaországot Angliától elszakítani, csak puhatólózott, hogy lehetséges volna-e az entente-tal való megegyezés. Olaszországban pedig Orlando remegő hangon jelentette be a könnyekig meghatott kamarának, hogy egész Sziciliáig is kész visszavonulni.

Ahogy csapatainkat ismerjük, ez nem is olyan lehetetlenség, mint amilyenek azt Orlando hiszi.

A mult hét utolsó napjai az olaszok két ségbeesett támadásai közben teltek el, s míg az olasz csapatok a Monte Salaret és M. Perticát veszteségekre való minden tekintet nélkül támadták, Conrad tábornagy csapatai Asiago és a Brenta közt rohammal elfoglalták a Col del Rossot és hatezernél több foglyot ejtettek. Azóta újra a legnagyobb heveséggel támadnak az olaszok s eredményül csak azt jegyezhetik fel, hogy következő nap ismét háromezer emberük jutott fogságunkba.

A francia harctérea a hét esendesen telt el, a német és francia hivatalos jelentések mindennap egy formán azt hozták: gyöngye tüzetevékenység, járórvállalkozások, melyeknél néhány fogoly esett.

Macedóniából, ha lehet, még kevesebb értékű jelentések érkeztek.

Ezeken kívül néhány hét óta van egy újabb harctér, Oroszországban, ahol Krylenko zászlós harcrol a hajdani nagy ellenségek, Kornilov és Kerenszki, valamint ezeknek hű tábornoka, Kaledin ellen Innen is a legörvendetesebb hírek érkeznek. A béke ellenségei mindenütt vereséget szenvedtek s Kaledint egymásután hagyják el hűvei, egy hadserege hátba is támadta őt, úgyhogy Krylenko diadalmasan jelenthette: „az egyik garnizon a másik után csatlakozik hozzánk. Feltarthatatlanul nyomunk előre.“ Előrenyomulnak — a béke felé.

HIREK.

— **Eljegyzés.** Baricz Dénes, Gyergyóalfalu nagyközség jegyzője, tartalékos főhadnagy eljegyezte Portik Erzsikét, Portik Lajos és neje Köllő Regina bájós leányát. Szerencsét kívánunk!

— **Jóteköny adomány.** Páll Sándor hentes polgártársunk egy a részére bevételezett 200 korona összeget rendőrkapitányunk úján a Gyergyói Ávaház-alap javára juttatta.

— **Halálozás.** Mint részvételt értesülünk, Kóródy Juliska. Kóródy Ernő és neje Simon Anna nagyreményű, kedves leányuk, Juliska életének 21-ik évében, hosszú szenvedés után Miskolcon elhunyt. Temetése f. hó 19-én volt a Mindszenti sírkertben Nyugodjék békében.

— **Uj kenyér- és lisztbevásárlási igazolási igazolányok** Gyergyószentmiklós város közfélelmezési hivatala az 1918. év első három hónapjára uj kenyér- és lisztvásárlási igazolványokat bocsát ki. Az uj igazolványok alapján nemcsak lisztet, hanem kenyeret is vásárolhat a fogyasztóközönség, még pedig minden kilogramm kenyérliszt helyett 1 kgr. és 40 dekagr. kenyeret. Ez a célszerű intézkedés bizonyára nagy meglepedést fog kelteni a fogyasztó közönség széles retegeiben, mert a mai fainséges világban nagy feladat a kenyérsütés. Mégegy uj-és célszerű intézkedés történt a lisztelosztás terén. Az állandó és általános panaszoknak elejét veendő, úgy a liszt, mint a kenyér kiosztása jövőre egy helyen, hatósági boltban fog történni. Eddig ugyanis úgy a kiszolgáltattott liszt minősége, mint a kimérés pontatlansága miatt minduntalan panasszal fordult a közönség a hatósághoz; ennek akarja elejét venni a hatósági bolt felállításával. A bolthelyiség a város központján, a Lázár Fivérek házában lesz. Hogy a liszt és kenyér kiszolgáltatása körül torlódás ne legyen, az a célszerű intézkedés történt, hogy e közönség tízesenként beosztva, előre meghatározott napokon vehesse ki járandóságát. Előreláthatólag városunk lakosságának liszt- és kenyérellátása — amennyiben ez városi hatóságtól függ — ezután zavartalanul a legnagyobb rendben fog történni.

Az 1918. évi január 1—16-ig érvényes kenyér- és lisztjegyek kiosztása a következő sorrendben történik:

Január 2-án: Szurokfőző-utca, Lok-, Vár-, Holyvás-, Kurta-, Körisfa-, Malom-, Csengettyű- és Felsőiskola-utca;

jan. 3-án: Csere-, Csikikert-, Kápolna-, Temető-, Csobothegy-, Szentháromság-, Magyar- és Madaras-utca;

jan. 4-én: Rákóczi-, Magyar-, Gödör-, Sáros- és Sas-utca;

jan. 5-én: Selyem-, Serfőző-aggház-utca, Kéthid-, Villa-, Arany János-utca, Petőfi-tér, Gabor Aron-utca;

jan. 7-én: Fogarassy-utca, Kossuth Lajos-tér, Unió-, Városház-, Széchenyi-, Hunyadi-, Kereszt-, Deák Ferenc-, Vasut-utca és fűrésztelep;

jan. 8-án: Nefeletts-, Bethlen-, Bocskay-, Kisköz-, Meszes-, Külső-, Régigyár-, Fazekas-, Alsóiskola-, Viz-, Fürdő-, Uj-, Súlyom-, Tölgyező- és Vörösmarty-utca.

A lisztszelvények a kiadás napján váltandók be a hatósági lisztboltban. Akik lisztjárdóságukat a fent közölt napokon be nem váltják, azt csak jan. 9. és 10-én kaphatják ki.

— **A nagy hideget** fában szűkölködő lakosságunk nagy öröme, dec. 27-én enyhe, meleg időjárás váltotta fel. A hőmérő aznap délután +7 C°-ra emelkedett és azóta is csak éjjel száll 1—2 fokkal a fagypontra alá. A hőnélküli, enyhe időjárás amilyen szokatlan vidékünkön, más tekintetben annyira hátrányos is. Az erdőkitermelésnél a fa kiszállásiát lehetlenné teszi a hó hiánya; ezáltal gazdáink nagy részét elesnek a téli keresettől, fűrésztelepeink pedig az anyaghiányt sanylik meg. Őszi vetéseink a téli takaró hiányában romlanak; a hosszas száraz időben elszaporodott egerek nem pusztulnak a nekik kedvező időjárás mellett. Míg mi méltán panaszkodhatunk a hó hiánya miatt, Budapesten a nagy hó miatt megakadt a közlekedés és az ország számos más vidékéről is nagy havazásokat jelentenek.

— **Az új ta felügyelő.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Kohányi Gyula kir. anfelügyelőt Szentmiskolcsra áthelyezte és a hivatal vezetésével megbízta.

— **Segélyezés a Szurmay alaplól.** A társadalom áldozatkészsége most már lehetővé teszi, hogy a Szurmay Sándor alaplól a segélyezés megkezdődhessék. Ennéljogva a m. kir. honvédség, a m. kir. népfelkelés, a m. kir. és m. kir. horvát szlavon esendőség ama tisztjei, lelkészei és tisztviselői, valamint tiszt és tisztjelöltjei, akik a háboruban rokkantak lettek, vagy hadisérülteké váltak és segítségre szorultak és a kérelmezés idejében tényleges katonai szolgálatban nem állanak, továbbá a háboruban hői halált halt, sebesülés vagy a harctéren szerzett betegségek, sérülések vagy hadifáradalmak következtében elhalt (és már fent felsorolt állásban teljesített katonai szolgálatot), hozzátartozói és segítségre rászorult özvegyei és árvái segélyezése iránti kérvényeket városban községekben az előjáróságokhoz a polgármesteri hivatalba nyujtsák be. A kérelmek soronkivül nyernek elintéztést és továbbittatnak a honvédelmi miniszterhez.

— **Az 1900. évben született népfelkelési szemlére kötelezettek** kötelesek összeírás végett f. hó 27-től 1918. január 5-ig bezárólag a városi tanács katonai ügyosztályánál jelentkezni.

— **Az utazásokhoz szükséges igazolványokat** a esendőség szigoruan ellenőrzi. Figyelmeztetjük a közönséget, hogy a vármegye területén leendő utazásukhoz személyazonossági igazolványt, ezen túl terjedő utazáshoz katonai engedélyt „Passierschein“-t szerezzenek be.

— **A hadikárok teljes megtérítését követeli Brassó megye.** Brassó vármegye törvényhatósági bizottsága gróf Mikes Zsigmond főispán elnöklésével tartott közgyűlésén elhatározta, hogy arra kéri a képviselőházat, hogy az erdélyi magyarság megerősítése céljából a háboru által szenvedett összes károkat teljes összegükben térítse meg a lakosságnak. Hasonló állásfoglalásra kéri a többi törvényhatóságokat is.

— **Általános rekvirálás.** Január 3-án megkezdődik az országos rekvirálás Hadik gróf legújabb körrendelete szerint. A rekvirálást tekintet nélkül az eddigi korlátozásokra a termelőknél egyaránt kell foganatosítani. A kontingens beszolgáltatásáért Hadik egyenesen a törvényhatóságok első tisztviselőit teszi felelőssé. Sajnálatlall állapítja meg a körrendelet, hogy az eddigi átvételi aláírással biztosított készletek még megközelítőleg sem fedezik a hadsereg és a nemtermelő lakosságnak a viszonyokhoz mérten legszűkebbre szabott szükségletét. A rekvirálás a buza, rozs, kétszeres, árpa, zab, tengeri, tártarka, köles, bab, borsó, lencse, lóbab, takarmányborsó készletekre és ezek örleményeire vonatkozik.

Gyergyószentmiklós r. t. város tanácsától.

Sz. 8306—1917.

ki.

A sertéshizlalás bejelentése.

Mindenki, aki háztartási, vagy gazdasági szükséglet címén, akár saját részére, akár más számára, ugyszintén aki háztartási, vagy gazdasági szükségletét meghaladó számban sertést hizlal, továbbá aki hatósági engedéllyel közszükségleti célokra hizlal sertést, köteles a hizlalás tényét helyben az élelmezési ügyosztálynál 1918. január 6-ig bejelenteni.

Továbbá, aki sertést kezd hizlalni, vagy a hizlalt sertést levágja, hizlalást félben hagyja, ezen körülményt 48 óra alatt köteles bejelenteni.

A bejelentésnek magában kell foglalnia a sertések darabszámát és átlagos súlyát.

Aki ezen rendelkezésnek nem tesz eleget, vagy azt kijátssza, kihágást követ el és 6 hónapig terjedhető elzárással és 2000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntethető, azonkivül ki a bejelentést elmulasztja, a megtartandó rekvirálás során sertéshizlalásra sem árpa, sem tengeri nem fog az illetőnél visszahagyatni.

Gyergyószentmiklós, 1917. dec. 27-én.

Városi tanács:

Dr. Dombi János,
h. polgármester.

Laptulajdonos és kiadó:
Sándory Mihály Gyergyószentmiklós.

